

نقش مدیران فرهنگی در میزان تحقق اهداف طرح ازدواج‌های دانشجویی (مطالعه موردی؛ منطقه (۸) دانشگاه آزاد اسلامی)

دکتر حسین مظفر*
دکتر اسماعیل کاوسی**
ابوطالب عیسی آبادی***

چکیده

امروزه سن ازدواج جوانان روزبه روز بالاتر می‌رود و معضلات اجتماعی و اخلاقی نیز در این خصوص افزایش می‌یابد. با توجه به این که یکی از وظایف خطیر مدیران فرهنگی دانشگاه‌ها کمک به افزایش میزان ازدواج‌ها در میان دانشجویان و در راستای کاهش تبعات منفی آن می‌باشد در این مقاله نخست به اهداف چهارگانه طرح ازدواج‌های دانشجویی پرداخته و در ادامه ضمن ارائه تصویری از وضعیت طرح ازدواج‌های دانشجویی در ایران به نقش مدیران فرهنگی در این رابطه اشاره شده و سپس مدل مفهومی پژوهش ارائه و سؤالات، فرضیات و اهداف پژوهش مطرح می‌گردد.

در خاتمه ضمن ارائه اطلاعات مربوط به تست فرضیات، به نتایج حاصله از پژوهش نیز اشاره شده است.

کلید واژه‌ها

اهداف طرح ازدواج‌های دانشجویی، مدیران فرهنگی - خانواده - ازدواج

---

* عضو هیئت علمی دانشگاه شهید رجایی و عضو مجمع تشخیص مصلحت نظام
** عضو هیئت علمی واحد علوم و تحقیقات دانشگاه آزاد اسلامی
*** کارشناس ارشد رشته مدیریت فرهنگی از واحد علوم و تحقیقات دانشگاه آزاد اسلامی

مقدمه

می‌رود و معضلات اجتماعی و اخلاقی به وجود می‌آورد. ازدواج در ایران از یک سری معضلات، رنج می‌برد که بایستی به این امر توجه کافی شود.

با توجه به آنچه گذشت، به نظر می‌رسد لازم است ارزیابی همه جانبه‌ای از طرح ازدواج‌های دانشجویی با هدف غنا بخشیدن به این حرکت فرهنگی به عمل آید. این ارزیابی می‌تواند از یک سو با برجسته کردن نقاط قوت و ضعف این جشن‌ها راهکارهای بهتری در جهت بهبود و ارتقای کیفیت آن نشان دهد و از سوی دیگر می‌تواند به این پرسش اساسی پاسخ دهد که تا چه حد در میزان تحقق اهداف طرح موفق بوده است.

بنابراین هدف این تحقیق، ارزیابی چند جانبه‌ی طرح ازدواج‌های دانشجویی است. اهمیت این نوشتار در ارزیابی عینی، عملی و تجربی و پیامدهای جشن‌های ازدواج دانشجویی و ارائه‌ی بازخوردها و راهکارهای مناسب و عملی به برگزارکنندگان ازدواج‌های دانشجویی به طور خاص و برگزارکنندگان این گونه ازدواج‌ها به طور عام می‌باشد.

اگرچه نتایج و پیامدهای ازدواج‌های دانشجویی از زوایای مختلفی قابل بررسی و مطالعه است، در این رابطه ۴ زاویه‌ی اصلی را می‌توان مورد اشاره قرار داد.

(۱) نگرش سنجی نسبت به ازدواج‌های دانشجویی (فرهنگ سازی و ترویج ازدواج‌های ساده و کم هزینه در سطح اجتماعی).

(۲) تأثیر ازدواج‌های دانشجویی در افزایش تمایل و آمادگی دانشجویان به ازدواج.

(۳) ارتباط ازدواج‌های دانشجویی با بهداشت روانی و سلامت ساختارهای خانواده.

(۴) ازدواج‌های دانشجویی و تلطیف و سالم سازی فضای فرهنگی دانشگاه.

یکی از اهداف اعلام شده‌ی ازدواج‌های دانشجویی، فرهنگ سازی و ترویج ازدواج‌های ساده و

نخستین جشن ازدواج دانشجویی در زمستان سال ۱۳۷۶ با ابتکار نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاه شهید بهشتی و با شرکت ۶۰ زوج از دانشجویان این دانشگاه برگزار شد و از همان ابتدا مورد توجه گسترده‌ی محافل مختلف فرهنگی و خبری قرار گرفت. زمستان سال بعد در سال ۱۳۷۷ با حضور ۲۰۰ زوج و سال بعد یک هزار زوج از دانشجویان، مراسم ازدواج را در جشن گروهی برگزار کردند. از سال ۱۳۷۹ نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاه‌ها رأساً مسئولیت برگزاری این جشن‌ها را پذیرفت و ستادی را به همین منظور تشکیل داد. اهداف اصلی و اولیه طراحان و برگزارکنندگان طرح جشن‌های ازدواج دانشجویی ترغیب دانشجویان به ازدواج از طریق ایجاد مقدمات و تسهیل فرآیند ازدواج، کاهش و زدودن پیرایه‌های ایجاد شده و بازدارنده در انجام ازدواج، ترغیب به سادگی در برگزاری مراسم ازدواج و نیز تلطیف و سالم سازی فضای فرهنگی دانشگاه از طریق ایجاد روابط سالم بین دانشجویان بوده است.

از همان اوایل برگزاری جشن‌های ازدواج دانشجویی، موضع گیری‌های متفاوتی از سوی محافل مختلف فرهنگی، خبری، سیاسی و علمی نسبت به ازدواج‌های دانشجویی نشان داده شد.

اهمیت پرداختن به موضوع ازدواج از این باب است که امروزه به دنبال صنعتی شدن جوامع، جنبه‌های گوناگون زندگی فردی و اجتماعی دستخوش تغییرات و تحولات ژرف و فراگیر شده است و تحت تأثیر دگرگونی در شرایط اجتماعی، تغییرات عمده‌ای در مقولات اجتماعی نظیر موضوع ازدواج پدیدار گشته است. جوامع امروزی هم اکنون با مسائلی همچون افزایش میانگین سن ازدواج، تغییر دیدگاه‌های جوانان در امر ازدواج و مواردی از این قبیل مواجه‌اند. امروزه سن ازدواج روز به روز بالا

کم هزینه در سطح اجتماعی بوده است. بدیهی است هرچیز قبل از آنکه مورد پذیرش عمومی قرار گیرد و به یک فرهنگ تبدیل شود، بایستی در راستای علایق، سنت‌ها و آداب و رسوم فرهنگی آن جامعه باشد و علاوه بر آن به شکلی درست به مردم عرضه شود. به عبارت دیگر شرط سنخیت تبدیل یک رفتار به فرهنگ، ایجاد نگرش و بازخورد مثبت نسبت به آن موضوع در سطح عموم می‌باشد.

هدف این مطالعه، بررسی این نکته است که پس از چندین سال پی درپی از برگزاری ازدواج‌های دانشجویی، نگرش‌ها و بازخوردهای ایجاد شده از نظر کارشناسان علوم اجتماعی و دانشجویان شرکت کننده در این ازدواج‌ها نسبت به این موضوع تا چه حد می‌باشد.

یکی از پدیده‌های جاری خانواده در ایران، افزایش سن ازدواج جوانان می‌باشد، که در پایه آن دلایل و عوامل مختلفی از جمله افزایش سال‌های لازم برای تحصیل که ورود به بازار کار و استقلال اقتصادی را به تأخیر می‌اندازد، مشکلات مالی و اقتصادی، افزایش توقعات اقتصادی و مالی جوانان و خانواده‌ها، افزایش پیرایه‌ها و آداب و رسوم ازدواج که بار مالی سنگینی را به جوانان و خانواده‌های آنها تحمیل می‌کند می‌باشد. این عوامل و عوامل متعدد دیگر نهایتاً آمادگی ذهنی و روانی و اجتماعی و تمایل به ازدواج را تحت تأثیر قرار داده و آن را به تأخیر می‌اندازد. یکی از اهداف اولیه و اصلی طرح ازدواج‌های دانشجویی غلبه بر این مشکلات، ساده سازی ازدواج بین دانشجویان و ایجاد آمادگی ذهنی و روانی و علاقمندی و تمایل نسبت به ازدواج در دانشجویان بوده است. موفقیت در اجرای این طرح در واقع به معنای این خواهد بود که اینک بایستی دانشجویان علاقمندی بیشتری برای ازدواج نشان دهند.

بی شک هدف اصلی ازدواج، تشکیل خانواده‌های سالم، سازگاری و پایداری که زمینه‌های لازم برای بهداشت روانی و کنش روانی بهنجار اعضای خود را تأمین کند می‌باشد. بدیهی است که طراحان و برگزارکنندگان ازدواج‌های دانشجویی تأمین این هدف مهم را نیز مدنظر داشته‌اند. بنابراین زاویه دیگری که می‌توان از آن منظر به بررسی ازدواج‌های دانشجویی پرداخت بررسی بهداشت روانی و سازگاری زوجین با یکدیگر می‌باشد.

ایجاد فضای سالم فرهنگی و ایجاد سلامت روابط دانشجویان دختر و پسر و ایجاد فضای مطلوب و ایده آل فرهنگی در محیط دانشگاه، یکی دیگر از اهداف اصلی و اولیه ازدواج‌های دانشجویی می‌باشد که مستلزم بررسی ساختار فرهنگی دانشگاه با این ازدواج‌ها و تأثیر آن بر محیط فرهنگی دانشگاه خواهد بود.

مدیریت فرهنگی و ازدواج‌های دانشجویی

مدیریت فرهنگی هر سازمانی به منظور دستیابی به هدف و یا اهداف خاصی ایجاد می‌شود و روابط، هماهنگی‌ها، تخصیص منابع و... به منظور تحقق همان اهداف در سازمان شکل می‌گیرند و مدیران نیز به عنوان یک عامل کلیدی، سازمان و تمامی منابع آن را به سوی هدف سوق می‌دهند. مدیران برای انجام این رسالت نیازمند انجام وظایفی خاص و ایفای نقش‌های ویژه‌اند. (معمارزاده، الوانی، ۱۳۸۳: ۳۳) در این راستا مدیریت فرهنگی در جهت دستیابی سازمان‌ها به اهداف فرهنگی و ایجاد روابط و هماهنگی‌ها و... به منظور تحقق اهداف فرهنگی سازمان‌ها شکل می‌گیرند و مدیران فرهنگی نیز به عنوان یک عامل کلیدی، سازمان و تمامی منابع آن را به سوی رسیدن به این اهداف از پیش تعیین شده سوق می‌دهند.

فرآیند جشن‌های ازدواج دانشجویی به این ترتیب است که هر ساله زوج‌های دانشجویی که در همان سال ازدواج کرده اند با ارایه‌ی مدارک ازدواج خود برای شرکت در جشن همان سال ثبت نام می‌کنند. شرط شرکت در این جشن‌ها این است که یکی (یا هر دو) زوجین دانشجوی دانشگاهی باشند؛ که برای شرکت در جشن‌های ازدواج دانشجویی آن دانشگاه ثبت نام می‌کنند. در دوره‌های نخست برگزاری این جشن‌ها، شرط شرکت زوج‌ها در این جشن‌ها این بود که زندگی مشترک خود را شروع نکرده باشند و از آنها تعهد گرفته می‌شد که به جز جشن ازدواج دانشجویی جشن عروسی دیگری برگزار نکنند. اما در حال حاضر این ازدواج‌ها عمدتاً به منزله یک ازدواج سمبلیک در نظر گرفته می‌شود. اگر چه از زوجین انتظار می‌رود که زندگی مشترک خود را شروع نکرده باشند و نیز جشن عروسی دیگری برگزار نکنند ولی هیچ یک از دانشگاه‌های کشور در جریان انتخاب همسر بر این زوج‌ها دخالتی ندارد و در واقع فرآیند جشن‌های ازدواج دانشجویی تنها پس از انتخاب همسر، تصمیم، توافق و اقدام به ازدواج و ثبت قانونی شروع می‌شود. برخلاف آنچه که انتظار می‌رود زوج‌های شرکت کننده در این ازدواج‌ها هر دو دانشجو نیستند و بسیاری از دانشجویان در واقع با فردی از شهر و محل خود ازدواج کرده اند. معمولاً به زوج‌های شرکت کننده در این جشن‌ها هدایایی به رسم یادبود تقدیم می‌شود. این هدایا در نخستین سال برگزاری، بسیار محدود بود و در سال دوم گسترش یافت و در سال سوم به اوج خود رسید و می‌توان گفت که در حد یک جهیزیه ساده رشد کرد. اما این سیر با توجه به افزایش تعداد شرکت کنندگان از سال چهارم مجدداً روبه کاهش نهاد، ضمن آنکه تا حد زیادی به امکانات و کمک‌های دریافتی دانشگاه‌ها وابسته شده و به عبارت دیگر حالت منطقه‌ای به خود گرفت.

در برگزاری جشن‌های ازدواج دانشجویی سعی وافر بر این بوده است که اولاً مشارکت خود زوج‌ها در برگزاری این جشن‌ها ملحوظ باشد و به همین دلیل همه ساله هر زوج شرکت کننده در این ازدواج‌ها مبلغی را هنگام ثبت نام برای شرکت در این جشن‌ها پرداخت می‌نماید. ثانیاً تا حد امکان از بودجه‌های دولتی در برگزاری این جشن‌ها استفاده نشود. ستاد برگزاری جشن‌های ازدواج دانشجویی از زمان شروع این جشن‌ها در سال ۱۳۷۶ در نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاه شهید بهشتی مستقر بوده است.

در دو سال نخست، این جشن‌ها صرفاً با شرکت دانشجویان دانشگاه شهید بهشتی برگزار شد در سال ۱۳۷۸ تعداد یک هزار زوج از ۱۳ دانشگاه در شهر تهران در این جشن‌ها که با هدایت و سرپرستی نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاه شهید بهشتی برگزار شد، شرکت کردند و تعدادی از دانشگاه‌های شهرستان‌ها نیز اقدام به برگزاری جشن‌های ازدواج دانشجویی کردند. در سال ۱۳۷۹ سرپرست نهاد نمایندگی مرکزی مسئولیت برگزاری این جشن‌ها را برعهده داشت. با کناره گیری طراح جشن‌های ازدواج دانشجویی از مسئولیت ستاد برگزاری جشن‌های ازدواج دانشجویی در سال ۱۳۸۰ این ستاد در نهاد مرکزی نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاه‌ها مستقر و تاکنون فعالیت می‌نماید.

از سال ۱۳۷۷ پوشش تبلیغاتی وسیعی به جشن‌های ازدواج دانشجویی داده شد و رسانه ملی کشور با تمام توان نسبت به انعکاس این جشن‌ها به صورت زنده و نمایش مکرر آن اقدام کرد، استدلال مسئولان و سیاستگذاران رسانه ملی در انعکاس کامل و پوشش وسیع خبر این بود که جریان ازدواج دانشجویی یک حرکت کاملاً فرهنگی با ریشه‌های اصیل در سنت‌های مذهبی ملی ایران است و لازم

است که برای فرهنگ سازی به آن پوشش کافی و کامل داده شود. جشن‌های ازدواج دانشجویی در جراید و مطبوعات کشور نیز انعکاس وسیعی یافت و موضع گیری‌های متفاوتی از موافقت کامل تا مخالفت کامل برانگیخت.

در ارزیابی غیردقیق و عامه نیز پیامدهای متفاوتی برای جشن‌های ازدواج دانشجویی ادعا می‌شود برخی از افراد در مخالفت با این جشن‌ها مدعی بیش از ۵۰٪ طلاق در این ازدواج‌ها شده‌اند و یا اینکه مدعی می‌شوند. اکثر دانشجویان و حتی شرکت کنندگان در این جشن‌ها با برگزاری این جشن‌ها مخالف هستند و برخی از موافقین نیز هرگونه مشکلی در این زوج‌ها را انکار می‌کنند و یا حداقل، بسیار ناچیز گزارش می‌کنند. این در حالی است که هیچ یک از طرفین، هیچ گونه آمار واقعی در دست ندارند و در واقع هیچ تحقیق و مطالعه‌ای در این زمینه صورت نگرفته است. تحقیق حاضر با هدف بررسی نقش مدیران فرهنگی در میزان تحقق اهداف طرح ازدواج دانشجویی در پی پاسخ دادن به پاره‌ای از پرسش‌های اساسی موجود در زمینه ازدواج دانشجویی طراحی و اجرا شده است. با توجه به فقدان یک بررسی مدون در این زمینه، می‌تواند راهکارهای اساسی اجرایی و تحقیقاتی را مطرح کرده و نشان دهد.

معرفی پژوهش و مدل مفهومی آن

سوال اصلی

مدیران فرهنگی دانشگاه‌ها تا چه میزان در تحقق اهداف طرح ازدواج‌های دانشجویی موفق بوده‌اند؟

سوالات فرعی

(۱) آیا مدیران فرهنگی دانشگاه‌ها در گسترش فرهنگ آسان سازی ازدواج در بین دانشجویان نقش دارند؟

(۲) آیا مدیران فرهنگی دانشگاه‌ها در افزایش تمایل و آمادگی دانشجویان به ازدواج نقش دارند؟

(۳) آیا مدیران فرهنگی دانشگاه‌ها در جهت شکل گیری بهداشت روانی و سلامت واحدهای مستحکم اجتماعی (خانواده) نقش دارند؟

(۴) آیا مدیران فرهنگی دانشگاه‌ها در تلطیف و سالم سازی فضای فرهنگی دانشگاه با ایجاد فضای سالم در محیط دانشگاه برای شناخت متقابل دانشجویان دختر و پسر موفق بوده‌اند؟

پژوهش حاضر در سال ۱۳۸۵ در منطقه (۸) دانشگاه آزاد اسلامی در زمینه نقش مدیران فرهنگی دانشگاه‌ها در میزان تحقق اهداف طرح ازدواج‌های دانشجویی صورت پذیرفته است. متغیرهای پژوهش در مدل مفهومی که در ادامه می‌آید به وضوح نمایش داده شده است (شکل شماره ۱).

واحدهای دانشگاهی مورد مطالعه در این پژوهش نیز واحد علوم و تحقیقات، تهران پزشکی، تهران شمال، تهران مرکزی، تهران جنوب، تهران سما، شهرری، پیشوا، ورامین، فیروزکوه، دماوند، رودهن، کرج، پرند، قم، قزوین، بوئین‌زهرا و تاکستان می‌باشد.

سوالات تحقیق

در ادامه، سوالاتی که در این تحقیق مورد بررسی قرار گرفته تا نتایج به دست آمده بتواند یک دید کلی به دست اندرکاران این طرح بدهد تا با دید بهتری به برنامه ریزی در آینده بپردازند، ارائه می‌گردد.

فرضیه اصلی

به نظر می‌رسد با توجه به اهداف طرح ازدواج‌های دانشجویی مدیران فرهنگی توانسته‌اند، در تحقق اهداف آن موفق عمل نمایند.

فرضیه‌های فرعی

۱) به نظر می‌رسد مدیران فرهنگی دانشگاه‌ها در گسترش فرهنگ آسان‌سازی ازدواج در جامعه نقش موثری داشته‌اند.

۲) به نظر می‌رسد مدیران فرهنگی دانشگاه‌ها در شکل‌گیری بهداشت روانی و سلامت واحدهای مستحکم اجتماعی (خانواده) نقش موثری داشته‌اند.

۳) به نظر می‌رسد مدیران فرهنگی دانشگاه‌ها در افزایش تمایل و آمادگی دانشجویان به امر ازدواج نقش موثری داشته‌اند.

۴) به نظر می‌رسد مدیران فرهنگی دانشگاه‌ها در تلطیف و سالم‌سازی فضای فرهنگی دانشگاه با توجه به ایجاد زمینه ازدواج در بین دانشجویان موثر بوده‌اند.

۵) به نظر می‌رسد مدیران فرهنگی دانشگاه‌ها توانسته‌اند با استفاده بهینه از ابزارهای اجرایی در برگزاری جشن‌های ازدواج دانشجویی موفق عمل نمایند.

۵) با توجه به ابزارهای اجرایی مدیران فرهنگی دانشگاه‌ها آیا از این ابزار در جهت برگزاری بهتر مراسم‌های ازدواج دانشجویی استفاده می‌شود؟
۶) آیا در جهت شناسایی و رفع موانع، مشکلات و محدودیت‌های فوق، اقداماتی صورت گرفته است؟

اهداف تحقیق

۱) شناسایی نقش مدیران فرهنگی دانشگاه‌ها در گسترش فرهنگ آسان‌سازی ازدواج.

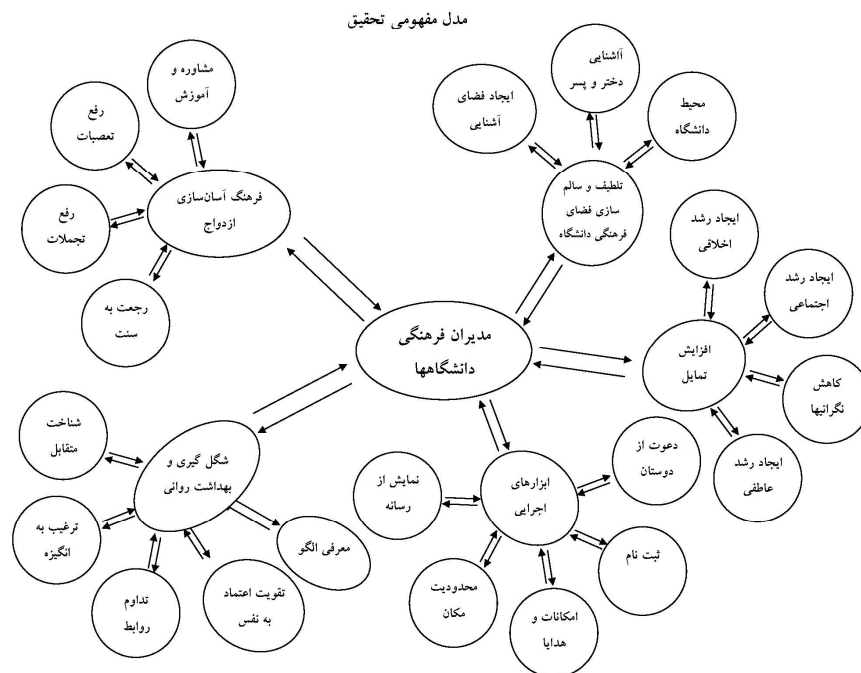
۲) جهت‌یابی نقش مدیران فرهنگی دانشگاه‌ها در شکل‌گیری بهداشت روانی و سلامت واحدهای مستحکم اجتماعی (خانواده).

۳) شناسایی نقش مدیران فرهنگی دانشگاه‌ها در افزایش تمایل و آمادگی دانشجویان به امر ازدواج.

۴) بررسی و شناسایی نقش مدیران فرهنگی دانشگاه‌ها در تلطیف فضای فرهنگی دانشگاه.

۵) شناسایی و به کارگیری ابزارهای مناسب جهت افزایش میزان تحقق اهداف طرح ازدواج‌های دانشجویی.

۶) انجام اقدامات جهت رفع موانع، مشکلات و محدودیت‌های ازدواج‌های دانشجویی.

روش تحقیق

روش تحقیق در این پژوهش، توصیفی (پیمایشی) می‌باشد. از این روش برای بررسی توزیع ویژگی‌های یک جامعه استفاده می‌شود.

گردآوری اطلاعات مورد نیاز تحقیق، یکی از مراحل اساسی آن است. در این پژوهش، گردآوری اطلاعات هم از طریق روش‌های کتابخانه‌ای و هم از طریق روش‌های میدانی صورت پذیرفته است. در مطالعات کتابخانه‌ای با توجه به توصیفی بودن روش تحقیق، ادبیات تحقیق، بیان موضوع و اهمیت موضوع مطالعه گردیده است.

در مطالعات میدانی که از طریق پرسشنامه صورت گرفته است، تعدادی سوال در باره متغیرهای مورد سنجش در تحقیق تهیه گردید، به گونه‌ای که بتوان اطلاعات مورد نظر را از جامعه یا نمونه مورد مطالعه گردآوری کرده و مطابق با اهداف تحقیق به «نقش مدیران فرهنگی در تحقق اهداف طرح ازدواج‌های دانشجویی» پرداخته شود.

تعیین روایی و پایایی پرسشنامه‌ها

محقق در گام نخست، اعتبار^۱ داده‌های جمع‌آوری شده را محک زد تا مشخص نماید اطلاعات استخراج شده از پرسشنامه تا چه میزان با واقعیت‌های اجتماعی تطبیق دارند برای این منظور ضریب آلفای کرونباخ را محاسبه نمود. آزمون کرونباخ برای محک اعتبار، پرسشنامه‌ای مناسب است و سپس با بهره‌گیری از تکنیک‌های آماری مناسب که با توجه به نوع متغیر (کمی) و مقیاس اندازه‌گیری (نسبی) داده‌ها سازگاری دارد، اطلاعات جمع‌آوری شده؛ دسته‌بندی و تجزیه و تحلیل گردید. محقق در گام بعدی با استفاده از آمار توصیفی، اطلاعات جمع‌آوری شده را با تهیه جدول توزیع فراوانی خلاصه کرده و به کمک نمودار نشان داده است و با استفاده از آمار استنباطی، به این سوال پاسخ داده شد که آیا نظر جامعه‌ی نمونه، بیانگر نظر کل جامعه می‌باشد یا خیر. برای این منظور از آزمون (t) یک نمونه‌ای استفاده گردید.

فرمول محاسبه ضریب آلفای کرونباخ در زیر آمده است. (جهانبخش، ۱۳۸۲: ۴۳)

تجزیه و تحلیل داده‌ها و آزمون فرضیات

در تحلیل استنباطی، همواره محقق با جریان نمونه‌گیری و انتخاب یک گروه کوچک موسوم به نمونه از یک گروه بزرگتر موسوم به جامعه آماری یا جمعیت اصلی سروکار دارد. پژوهشگر به وسیله داده‌ها و اطلاعات حاصله از نمونه به برآورد و پیشگویی ویژگی‌های جمعیت مورد مطالعه می‌پردازد.

پیش از انجام آزمون فرضیه‌ها ابتدا اعتبار داده‌های جمع‌آوری شده را محک می‌زنیم تا مشخص گردد اطلاعات استخراج شده از پرسشنامه تا چه میزان با واقعیت‌های اجتماعی تطبیق دارد. برای این منظور ضریب آلفای کرونباخ محاسبه می‌گردد. آزمون کرونباخ برای محک اعتبار پرسشنامه‌ای مناسب است در زیر جدول محاسبه ضریب آلفای کرونباخ آمده است.

تعداد آزمودنی	ضریب کرونباخ	آزمون کرونباخ	
		۵۵	تعداد متغیرهای شرکت کننده در آزمون اعتبار (cases valid)
۲۱	تعداد گویه	۰	تعداد متغیرهای شرکت داده نشده در آزمون اعتبار (Excluded)
		۵۵	

HO: نظر دانشجویان جامعه نمونه مورد بررسی در زمینه ایفای نقش مدیران فرهنگی دانشگاه‌ها در گسترش فرهنگ آسان‌سازی ازدواج در جامعه بیانگر نظرات دانشجویان کل جامعه مورد بررسی نمی‌باشد.

H1: نظر دانشجویان جامعه نمونه مورد بررسی در زمینه ایفای نقش مدیران فرهنگی دانشگاه‌ها در گسترش فرهنگ آسان‌سازی ازدواج در جامعه بیانگر نظرات دانشجویان کل جامعه مورد بررسی می‌باشد.

الف: خلاصه آماری متغیر

متغیر	اشتباه در تخمین	انحراف استاندارد	میانگین	تعداد نمونه n
فرهنگ آسان‌سازی ازدواج	۱۰۵۳۸۰	۷۸۱۵۲۱	۱۹۸۱۸۲	۵۵

جدول شماره (۱-۱)

ضریب آلفای کرونباخ محاسبه برای ۲۱ گویه برابر ۰٫۸۹۹ می‌باشد هرچقدر ضریب آلفای کرونباخ محاسبه شده به عدد یک نزدیکتر باشد به این معنی است که گویه‌ها از نظر درونی با هم همبستگی دارند. با توجه به ستون آخر یا برچسب **alpha if item deleted** مقدار ضریب آلفا را با پس از حذف هر سوال نشان می‌دهد در خروجی؛ مقدار آلفای ستون آخر، بین ۰٫۷۳ و ۰٫۸۲ می‌باشد به این معناست که حذف هیچ سوالی به افزایش اعتبار کمک نمی‌کند تا همبستگی کلی افزایش یابد بنابراین هیچ کدام از سوالات را حذف نمی‌کنیم.

(۱) نظر دانشجویان جامعه مورد بررسی در زمینه ایفای نقش مدیران فرهنگی دانشگاه‌ها در گسترش فرهنگ آسان‌سازی ازدواج در جامعه بیانگر نظرات دانشجویان کل جامعه می‌باشد.

گسترش فرهنگ آسان سازی ازدواج در جامعه بیانگر نظرات دانشجویان کل جامعه مورد بررسی می‌باشد، تأیید می‌گردد. بنابراین میانگین پاسخ آزمودنی‌ها (۲۰) می‌باشد که بیانگر نقش ضعیف مدیران فرهنگی در این زمینه می‌باشد.

۲) نظر دانشجویان جامعه نمونه مورد بررسی در زمینه ایفای نقش مدیران فرهنگی در شکل‌گیری بهداشت روانی و سلامت واحدهای مستحکم اجتماعی (خانواده) بیانگر نظرات دانشجویان کل جامعه می‌باشد.

H0: از نظر دانشجویان جامعه نمونه مورد بررسی در زمینه ایفای نقش مدیران فرهنگی دانشگاه‌ها در شکل‌گیری بهداشت روانی و سلامت واحدهای مستحکم اجتماعی (خانواده) بیانگر نظرات دانشجویان کل جامعه مورد بررسی نمی‌باشد.

H1: نظر دانشجویان جامعه نمونه مورد بررسی در زمینه ایفای نقش مدیران فرهنگی دانشگاه‌ها در شکل‌گیری بهداشت روانی و سلامت واحدهای مستحکم اجتماعی (خانواده) بیانگر نظرات دانشجویان کل جامعه مورد بررسی می‌باشد.

الف): خلاصه آماری متغیر

متغیر	اشتباه در تخمین	انحراف استاندارد	میانگین	تعداد نمونه n
بهداشت روانی و	۱,۳۲۱۶۹	۹,۸۰۱۹۱	۲۲,۸۱۸۲	۵۵

جدول شماره (۱-۲)

ب) نتایج حاصل از آزمون

نام متغیر	میزان T محاسبه شده	درجه آزادی شده	درصد خطای محاسبه شده	تفاوت میانگین	با ۹۵ درصد اطمینان
فرهنگ آسان سازی ازدواج	-۱۱۱۱۱۱	۴۵	۰۰۰۰	۱۷۱۱۱۱	ماکسیم / مینیم
					۳۳,۰۶۹۱ / ۳۷,۲۹۴۶

جدول شماره (۱-۲)

همان طور که در جدول ۱-۲ مشاهده می‌شود درصد خطای محاسبه شده کمتر از پنج درصد می‌باشد. بنابراین میانگین پاسخ آزمودنی‌ها (۲۰) از مقدار آزمودنی **test value** (۵۵) بیشترین تفاوت بین آنها از لحاظ آماری معنی دار است. بدین معنی که فرض صفر نظر دانشجویان جامعه نمونه مورد بررسی در زمینه ایفای نقش مدیران فرهنگی دانشگاه‌ها در گسترش فرهنگ آسان‌سازی ازدواج در جامعه بیانگر نظرات دانشجویان کل جامعه مورد بررسی نمی‌باشد رد نظر دانشجویان جامعه‌ی نمونه مورد بررسی در زمینه ایفای نقش مدیران فرهنگی دانشگاه‌ها در

ب) نتایج حاصل از آزمون

نام متغیر	میزان T محاسبه شده	درجه آزادی	درصد خطای محاسبه شده	تفاوت میانگین	با ۹۵ درصد اطمینان
بهداشت روانی و سلامت خانواده	-۲۴,۳۴۹	۵۴	۰۰۰۰	۳۲,۱۸۱۸۲	ماکسیم / مینیم
					۲۹,۵۳۲۰ / ۳۴,۸۳۱۶

جدول شماره (۲-۲)

همان‌طور که در جدول ۲-۲ مشاهده می‌شود درصد خطای محاسبه شده کمتر از پنج درصد می‌باشد. بنابراین میانگین پاسخ آزمودنی‌ها (۲۳) از مقدار آزمودنی $test\ value$ بیشترین تفاوت بین آنها از لحاظ آماری معنی‌دار است بدین معنی که فرض صفر نظر دانشجویان جامعه نمونه مورد بررسی در زمینه ایفای نقش مدیران فرهنگی دانشگاه‌ها در شکل‌گیری بهداشت روانی و سلامت واحدهای مستحکم اجتماعی (خانواده) بیانگر نظرات دانشجویان کل جامعه مورد بررسی نمی‌باشد. رد و نظر دانشجویان جامعه نمونه مورد بررسی در زمینه ایفای نقش مدیران فرهنگی دانشگاه‌ها در شکل‌گیری بهداشت روانی و سلامت واحدهای مستحکم اجتماعی (خانواده) بیانگر نظرات دانشجویان کل جامعه مورد بررسی می‌باشد تأیید می‌گردد. باتوجه به میانگین پاسخ آزمودنی‌ها (۲۳) می‌باشد که بیانگر نقش ضعیف مدیران فرهنگی در این زمینه می‌باشد.

(۳) نظر دانشجویان جامعه نمونه مورد بررسی در زمینه ایفای نقش مدیران فرهنگی در افزایش تمایل

و آمادگی دانشجویان به امر ازدواج بیانگر نظرات دانشجویان کل جامعه می‌باشد.

H0: نظر دانشجویان جامعه نمونه مورد بررسی در زمینه ایفای نقش مدیران فرهنگی دانشگاه‌ها در افزایش تمایل و آمادگی دانشجویان به امر ازدواج بیانگر نظرات دانشجویان کل جامعه مورد بررسی نمی‌باشد.

H1: نظر دانشجویان جامعه نمونه مورد بررسی در زمینه ایفای نقش مدیران فرهنگی دانشگاه‌ها در افزایش تمایل و آمادگی دانشجویان به امر ازدواج بیانگر نظرات دانشجویان کل جامعه مورد بررسی می‌باشد.

الف) خلاصه آماری متغیر

متغیر	اشتباه در تخمین	انحراف استاندارد	میانگین	تعداد نمونه n
افزایش تمایل و آمادگی به	۱۰,۸۴۳۱	۸,۰۴۱۴۷	۱۶,۷۶۳۶	۵۵

جدول شماره (۳-۱)

ب) نتایج حاصل از آزمون

نام متغیر	میزان T محاسبه شده	درجه آزادی	درصد خطای محاسبه شده	تفاوت میانگین	با ۹۵ درصد اطمینان Confidence interval %۹۵ of the difference
افزایش تمایل و آمادگی به امر ازدواج	-۳۵,۲۶۳	۵۴	۰۰۰۰	۳۸,۲۳۶۳۶	مینیمم ۴۰,۴۱۰۳ ماکسیمم ۳۶,۰۶۲۴

جدول شماره (۳-۲)

در زمینه ایفای نقش مدیران فرهنگی دانشگاه‌ها در افزایش تمایل و آمادگی دانشجویان به امر ازدواج بیانگر نظرات دانشجویان کل جامعه مورد بررسی نمی‌باشد. رد نظر دانشجویان جامعه نمونه مورد بررسی در زمینه ایفای نقش مدیران فرهنگی دانشگاه‌ها در افزایش تمایل و آمادگی دانشجویان به امر ازدواج

همان‌طور که در جدول ۳-۲ مشاهده می‌شود درصد خطای محاسبه شده کمتر از پنج درصد می‌باشد. بنابراین میانگین پاسخ آزمودنی‌ها (۱۷) از مقدار آزمودنی $test\ value$ (۵۵) بیشترین تفاوت بین آنها از لحاظ آماری معنی‌دار است، بدین معنی که فرض صفر نظر دانشجویان جامعه نمونه مورد بررسی

H1: نظر دانشجویان جامعه نمونه مورد بررسی مدیران فرهنگی در تلطیف و سالم سازی فضای فرهنگی دانشگاه برای ایجاد زمینه ازدواج موثرند این امر بیانگر نظرات دانشجویان کل جامعه می باشد.

الف) خلاصه آماری متغیر

متغیر	اشتباه در تخمین	انحراف استاندارد	میانگین	تعداد نمونه n
تلطیف و سالم سازی فضای	۱۸۵۲۱۷	۱۳۰۷۳۶۰۶	۲۴۰۶۰۶۱	۵۵

جدول شماره (۱-۴)

بیانگر نظرات دانشجویان کل جامعه مورد بررسی می باشد تأیید می گردد. با توجه به میانگین پاسخ آزمودنی ها (۱۷) می باشد که بیانگر نقش بسیار ضعیف مدیران فرهنگی در این زمینه می باشد.

۴) نظر دانشجویان جامعه نمونه مورد بررسی مدیران فرهنگی در تلطیف و سالم سازی فضای فرهنگی دانشگاه برای ایجاد زمینه ازدواج موثرند این امر بیانگر نظرات دانشجویان کل جامعه می باشد.

H0: نظر دانشجویان جامعه نمونه مورد بررسی مدیران فرهنگی در تلطیف و سالم سازی فضای فرهنگی دانشگاه برای ایجاد زمینه ازدواج موثرند این امر بیانگر نظرات دانشجویان کل جامعه نمی باشد.

ب) نتایج حاصل از آزمون

نام متغیر	میزان T محاسبه شده	درجه آزادی	درصد خطای محاسبه شده	تفاوت میانگین	با ۹۵ درصد اطمینان Confidence interval of the	
					مینیمم	ماکسیمم
تلطیف و سالم سازی فضای فرهنگی	-۱۶،۴۱۰	۵۴	۰۰۰۰	۳۰،۳۹۳۹۴	۳۴،۱۰۷۳	۲۶،۶۸۰۶

جدول شماره (۲-۴)

همان طور که در جدول ۲-۴ مشاهده می شود درصد خطای محاسبه شده کمتر از پنج درصد می باشد. بنابراین میانگین پاسخ آزمودنی ها (۱۷) از مقدار آزمودنی **test value (۵۵)** بیشترین تفاوت بین آنها از لحاظ آماری معنی دار است بدین معنی که فرض صفر نظر دانشجویان جامعه نمونه مورد بررسی مدیران فرهنگی دانشگاهها در تلطیف و سالم سازی فضای فرهنگی دانشگاه برای ایجاد زمینه ازدواج موثرند این امر بیانگر نظرات دانشجویان کل جامعه مورد بررسی نمی باشد. رد نظر دانشجویان جامعه نمونه مورد بررسی که مدیران فرهنگی در تلطیف و سالم سازی فضای فرهنگی دانشگاه برای ایجاد زمینه

ازدواج موثرند. این امر بیانگر نظرات دانشجویان کل جامعه می باشد، تأیید می گردد. با توجه به میانگین پاسخ آزمودنی ها (۲۵) می باشد که بیانگر تأثیر ضعیف مدیران فرهنگی در این زمینه می باشد.

۵) نظر دانشجویان جامعه نمونه مورد بررسی مدیران فرهنگی در استفاده ی بهینه از ابزارهای اجرایی در برگزاری جشن های ازدواج دانشجویی بیانگر نظرات دانشجویان کل جامعه می باشد.

H0: نظر دانشجویان جامعه نمونه مورد بررسی در زمینه موفقیت مدیران فرهنگی در استفاده بهینه از ابزارهای اجرایی در برگزاری جشن های

ازدواج دانشجویی بیانگر نظرات دانشجویان کل جامعه نمی‌باشد.

الف) خلاصه آماری متغیر

متغیر	اشتباه در تخمین	انحراف استاندارد	میانگین	تعداد نمونه n
تلطیف و سالم‌سازی فضای فرهنگی	۱,۷۱۲۸	۱۲,۷۰۲	۴۹,۷۶۰	۵۵
	۴	۷۸	۰	

جدول شماره (۱-۵)

H1: نظر دانشجویان جامعه نمونه مورد بررسی در زمینه موفقیت مدیران فرهنگی در استفاده بهینه از ابزارهای اجرایی در برگزاری جشن‌های ازدواج دانشجویی بیانگر نظرات دانشجویان کل جامعه می‌باشد.

ب) نتایج حاصل از آزمون

نام متغیر	میزان محاسبه شده T	درجه آزادی	درصد خطای محاسبه شده	با ۹۵ درصد اطمینان Confidence interval of the difference	
				تفاوت میانگین	تفاوت
				حداکسیم	حداکم
تلطیف و سالم‌سازی فضای فرهنگی	-۳,۰۵۹	۵۴	۰۰۳	۵,۲۴۰۰۰	۸,۶۷۴۰

جدول شماره (۲-۵)

جشن‌های ازدواج دانشجویی در حد متوسط بوده است.

همان طور که در جدول ۲-۵ مشاهده می‌شود درصد خطای محاسبه شده کمتر از پنج درصد می‌باشد.

یافته‌های پژوهش

در بررسی‌های صورت گرفته از آزمون‌های انجام شده در فصل چهارم پژوهش به نظر می‌رسد نظر جامعه نمونه که مبنای نظرات کل جامعه مورد تحقیق می‌باشد بر این اساس است که مدیران فرهنگی دانشگاه‌ها در رسیدن به اهداف طرح ازدواج‌های دانشجویی موفق نبوده‌اند.

بنابراین میانگین پاسخ آزمودنی‌ها (۵۰) از مقدار آزمودنی test value (۵۵) بیشترین تفاوت بین آنها از لحاظ آماری معنی دار است بدین معنی که فرض صفر نظر دانشجویان جامعه نمونه مورد بررسی مدیران فرهنگی در استفاده بهینه از ابزارهای اجرایی در برگزاری جشن‌های ازدواج دانشجویی بیانگر نظرات دانشجویان کل جامعه مورد بررسی نمی‌باشد. رد نظر دانشجویان جامعه نمونه مورد بررسی در زمینه ایفای نقش مدیران فرهنگی دانشگاه‌ها موفقیت مدیران فرهنگی در استفاده بهینه از ابزارهای اجرایی در برگزاری جشن‌های ازدواج دانشجویی بیانگر نظرات دانشجویان کل جامعه مورد بررسی می‌باشد، تأیید می‌گردد. با توجه به میانگین پاسخ آزمودنی‌ها (۲۵) می‌باشد که موفقیت مدیران فرهنگی در استفاده بهینه از ابزارهای اجرایی در برگزاری

یافته‌های تحقیق در خصوص آزمون فرضیه اول پژوهش مبنی آن است که: مدیران فرهنگی دانشگاه‌ها در برداشتن موانع، تشریفات، تجملات و کاهش تعصب به رسوم دست و پا گیر ازدواج جوانان و همچنین ایجاد زمینه‌هایی برای رجعت به رویه‌ها و سنت‌های نبوی و گرایش به دیدگاه‌های اسلامی ازدواج برای تسهیل فرآیند ازدواج آسان و ساده در

بین دانشجویان موفق عمل نموده اند و نظرات ارائه شده گواه موفق عمل نمودن آنهاست.

یافته‌های تحقیق در خصوص آزمون فرضیه دوم پژوهش نشانگر آن است که در راستای ایجاد زمینه‌های شکل‌گیری در جهت شناخت متقابل زوج‌های جوان دانشجویی، ترغیب به ازدواج، تداوم روابط اجتماعی متقابل و سالم و تقویت اعتماد به نفس دانشجویان برای ازدواج که خود زمینه‌ای برای شکل‌گیری بهداشت روانی و سلامت واحدهای مستحکم اجتماعی (خانواده) می‌باشد، مدیران فرهنگی، حرکتی قابل توجه که منجر به رضایت مندی دانشجویان گردد انجام نداده اند، و پاسخ‌های ارائه شده در خصوص آزمون فرضیه دوم نشان از این مطلب دارد.

نتایج به دست آمده از آزمون فرضیه سوم پژوهش گواه آن است که در جهت کاهش نگرانی‌های دانشجویان از لحاظ ابعاد فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی ازدواج که جزء مولفه‌های بسیار مهم در بین جوانان امروز بوده و عامل بسیار مهمی در کاهش تمایل به ازدواج جوانان به حساب می‌آید و همین طور مباحث مربوط به ایجاد زمینه‌های رشد اجتماعی، رشد اخلاقی و رشد عاطفی مدیران فرهنگی برنامه خاصی نداشته اند و به این خاطر آزمون صورت گرفته در رابطه با فرضیه سوم نشان از عدم موفقیت و کم رنگ بودن نقش مدیران فرهنگی در افزایش تمایل و آمادگی دانشجویان به ازدواج دارد.

نتایج به دست آمده از آزمون فرضیه چهارم بیانگر آن است که در زمینه ایجاد محیط مناسب برای شناخت متقابل دانشجویان دختر و پسر از یکدیگر و آشنایی هرچه بیشتر این دانشجویان، تمهیدات قابل قبولی از سوی مدیران فرهنگی دانشگاه‌ها صورت نگرفته است و این مدیران در این خصوص نقش قابل قبولی ایفا ننموده اند.

در آزمون صورت گرفته در خصوص فرضیه پنجم، مشاهده می‌شود که با توجه به محدودیت مکان برگزاری جشن‌های ازدواج دانشجویی زوج‌های جوان با محدودیت در دعوت از دوستان و آشنایان در این جشن‌ها مواجه می‌باشند که با توجه به انتظارات بستگان و دوستان، این امر مشکلاتی را برای زوج‌های جوان در روابط اجتماعی بعد از ازدواج ایجاد می‌کند و بیش از ۵۰٪ زوج‌های جوان نمایش مراسم ازدواج‌های دانشجویی را از رسانه‌های گروهی، دلیل کاهش استقبال زوج‌های جوان دانشجویی در شرکت در این جشن‌ها مطرح نموده اند. براساس آنچه بیان شد می‌توان چنین نتیجه گرفت که نقش مدیران فرهنگی در تحقق اهداف مطرح شده در طرح ازدواج‌های دانشجویی به میزان قابل توجهی نبوده و نیاز به برنامه ریزی در جهت پررنگ کردن این نقش با توجه به جایگاه فرهنگی آنها در دانشگاه‌ها می‌باشد.

جمع بندی و نتیجه گیری

همچنانکه اشاره شد خانواده ابتدایی‌ترین و جهان شمول‌ترین سازمان و یا نهاد اجتماعی است این امر خود نشان می‌دهد که خانواده یکی از اساسی‌ترین و طبیعی‌ترین نیازهای انسان محسوب شده و نقش و ارزش بقای بسیار مهمی را برای فرد و نوع انسان ایفا می‌کند. بدین ترتیب خانواده به عنوان یک نظام اجتماعی طبیعی، مهم‌ترین نهاد اجتماعی محسوب شده و نقش بسیار اساسی مهمی در فرآیندهای اجتماعی به ویژه در بهداشت روانی فرد و جامعه ایفا می‌کند. در ادبیات روانشناختی، خانواده به عنوان منبع مهمی برای تأمین حمایت روانشناختی در مقابله با تنش شناخته می‌شود. بسیاری از مشکلات روانی حاصل از تنش‌های زندگی روزمره توسط یک خانواده سالم و بهنجار التیام یافته و جبران می‌شود، به همین دلیل است که تحقیقات در مجموع نشان می‌دهد که

افرادی که ازدواج کرده اند به طور متوسط سالم‌تر و خوشحال‌تر از آنهایی هستند که ازدواج نکرده‌اند. البته خانواده می‌تواند به شکلی کاملاً معکوس به عنوان منبع مهم ایجاد تنش در زندگی فرد نیز عمل کند. یک خانواده‌ی نامتعادل، سلامت روانی همه اعضای خود را با مشکل مواجه کرده و به مخاطره می‌اندازد به جهت اهمیت طرح ازدواج دانشجویی، در این مقاله به بررسی و عملکرد مدیران فرهنگی منطقه ۸ دانشگاه آزاد اسلامی پرداخته و مشخص گردید که مدیران فرهنگی دانشگاه در تحقق اهداف طرح ازدواج‌های دانشجویی موفق نبوده اند

منابع و مأخذ

- (۱) ساروخانی، محمدباقر، درآمدی بر دایره المعارف علوم اجتماعی، انتشارات کیهان، تهران، ۱۳۷۰.
- (۲) جهانبخش، اسماعیل، کاربرد آزمون‌های آماری در پژوهش‌های آماری، نشر دانش، پژوهان برین، تهران، ۱۳۸۲.
- (۳) ریتزر، جرج، نظریه جامعه‌شناسی در دوران معاصر، انتشارات علمی، تهران، ۱۳۸۱.
- (۴) طبیبی، حشمت‌ا...، مبانی جامعه‌شناسی و مردم‌شناسی ایلات و عشایر ایران، انتشارات دانشگاه تهران، تهران، ۱۳۷۱.
- (۵) معمارزاده، غلامرضا، الوانی سیدمهدی، رفتار سازمانی، انتشارات مروارید، تهران، ۱۳۸۳.
- (۶) مهدوی، محمدصادق، بررسی تطبیقی تغییرات ازدواج، انتشارات دانشگاه شهید بهشتی، تهران، ۱۳۷۷.

یادداشت‌ها

¹ reliability